

De laatste gegevens van de putter, vogel van het jaar 1995, zijn verwerkt. In het kort zijn nog een tweetal onderwerpen te bespreken. Ten eerste de waarnemingen van de putter gedurende het gehele jaar. In de tweede plaats een antwoord op de vraag waar territoria van putters zijn aangetroffen in 1995.

A.J. van Klaveren

Putters tussen Vecht en Eem in 1995

In Korhaan nummer 4 (oktober 1995) is de verspreiding van de putter in het werkgebied weergegeven. Aan de hand van de laatste gegevens kon het kaartje (figuur 1) worden aangevuld. Dit heeft geleid tot een verdichting van de 'bekende' gebieden en het opvullen van 'witte plekken'. Opmerkelijk is hierbij dat grote open gebieden, als polders (Vechtstreek en Eempolders) en heidevelden niet bezet lijken. Ook in overige gebieden en op de hogere zandgronden worden weinig of geen putters gezien. Het gaat hierbij om gebieden rondom Hilversum en ten noorden en ten oosten van Bussum. Deze gebieden zijn nu nauwelijks geschikt om te broeden. In de Korhaan is het aantal pleisteraars van 400-600 exemplaren genoemd. Vanaf augustus worden al groepen van 45 tot 70 of meer vogels gezien. Als we al deze groepen samen nemen kan het aantal pleisterende beesten geschat worden op 750 tot 1000 putters tijdens de drukste periode. Deze periode valt na de broedtijd (augustus en september) tot in de trekperiode (oktober en november). De status 'voorkomend in vrij klein tot vrij groot aantal' (max. 1000 exemplaren op één dag) blijft dus onveranderd (Vogels tussen Vecht en Eem).

In totaal zijn in 1995 207 waarnemingen ontvangen. Het aantal waarnemingen is in het voorjaar het grootst (tabel 1). Ook in het zomerseizoen zijn de waarnemers actief geweest. In oktober was er door trek een kleine opleving.

Tabel 1.

Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Aantal	109	17	41	24	24	26	18	12	15	7	4	

Op veel kaartjes werd 'fourageren' als gedrag gemeld. Helaas is in de meeste gevallen niet

aangegeven welk voedsel werd genuttigd. Van 31 gevallen is bekend waarop putters foerageerden. Dit geeft het volgende beeld (tussen haakjes het aantal waarnemingen):

KRUIDEN	
kruiden algemeen	(5)
reuzenbereklauw	(1)
distel	(3)
bijvoet	(1)
teunisbloem	(3)
harig wilgeroosje	(1)
cosmea	(1)
jacobskruid	(1)
cichorei	(1)
BOMEN	
els	(9)
berk	(2)
es	(1)
esdoorn	(1)
OVERIG	
zand	(1)

Van kruiden is reeds lang bekend dat putters daar graag op fourageren. Distels en kruiden algemeen (braak liggend terrein) scoren hoog. Bloemen als cosmea, cichorei en teunisbloem zijn leuke toevoegingen. Wat ik nog mis zijn andere tuinbloemen als margriet, jacobs ladder, phlox etc. Van wilde bloemen als kaardebol, koninginnekruid en kattestaart is ook bekend dat zaden ervan door putters worden genuttigd. Van de bomen zijn els en berk favoriet. Vooral de els heeft een grote voorkeur. Van het najaar tot in de lente zijn

putters er vaak in te vinden, vaak samen met sijen en soms met barmsijsen. Als putters in essen en esdoorns fourageren dan eten ze vast de insecten die tussen de zaden en blaadjes zitten (luizen). De rijpe zaden zijn doorgaans te groot voor de kleine snavel van de putter.

Territoria

In de Korhaan van oktober is tevens een schatting gegeven van het aantal territoria in het werkgebied. Deze schatting (150-300 territoria) kan aan de hand van de waarnemingen worden bevestigd (zie figuur 2). Met grote zekerheid verbleven 120-221 putterparen in het werkgebied. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de 'witte plekken' die, ondanks de vele waarnemingen, toch blijven bestaan. Het gaat hierbij om putterrijke gebieden die niet of onvoldoende zijn bezocht. Het betreffen hier de polders tussen Muiden en Breukelen (Loenen, Nederhorst den Berg, Weesp), een deel van het gebied tussen Loosdrecht en Ankeveen, het gebied rondom het Naardermeer en het gebied tussen Bussum en Eemnes. Aan de hand van de meest recente gegevens uit een deel van deze gebieden kan de schatting van 300 territoria overeind blijven. Ik denk zelfs dat het werkelijke aantal territoriumhoudende putters 400 tot 500 paar zou kunnen bedragen. Het jaar 1995 was een 'matig' putterjaar; in 1994 zijn naar verhouding meer putters waargenomen (eigen waarnemingen, telpost Corversbos) en met name meer nesten gevonden. In 1995 zijn in het werkgebied 50 nesten gevonden, waarvan 34 in Breukelen. De andere nesten werden aangetroffen in Vreeland (5 nesten), Kortenhoeve (2), Loenen (1), Muiden (3), Ankeveen (3) en Ned.den Berg

(1). Alle nesten waren eenvoudig te vinden, ze zaten op goed zichtbare plekken in de bomen. Meestal in de toppen of aan het einde van dunne takken van jonge straatbomen. De volgende boomsoorten werden als nestboom gekozen:

haagbeuk (15 nesten)	meidoorn (4)
conifeer (2)	peer (1)
esdoorn (9)	kastanje (3)
gouden regen (2)	vlier (1)
lijsterbes (5)	bolacacia (3)
iep (1)	onbekend (4)

De voorkeur voor een bepaalde boomsoort is regio- of plaatsge-

bonden. De aangeboden soorten bepalen de nestdichtheid. In Friesland bijvoorbeeld worden veel nesten gevonden in iepen.

Tot slot wil ik iedereen bedanken voor zijn of haar bijdrage aan dit project. De respons is geweldig geweest; zonder deze waarnemingen had het jaar van de putter nooit zo bevredigend afgesloten kunnen worden! Maar blijft u uw waarnemingen insturen. Dan kunnen we de verspreiding van de putter blijven volgen. Veel plezier met de KOEKOEK!